

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑβδομος

Συνδρομὴ ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐντὴ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἰτησία--Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

20 Μαΐου 1879

ΠΑΝΟΜΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΓΡΙΒΑ

*500. οὐκ ἔστι βραχὺ γὰρ προδότην, ἔλεν ῥῆξιν κακῆ! δὲν
δυνάτῃ δ' ἠρώτησεν νὰ ἐφοδιασθῇ σάξιν ἀπὸ καὶ ἐν Βαγδά,
νὰ χρησιμεύσῃ διὰ νὰ καταστραφῇ μετὰ τῆς φρουρᾶς ἀλλ' νὰ
σέση γὰρ ἦν ἐξουσίαν καὶ ἐχθρῶν ἐν Ἑλλάδος ὁδ. γρίβας
ἐκ Παλαμηδίου τῆ 7. Σεπτεμβρίου 1826.*

[500 δακάδες βραουτί εἰς προσθήκην, όταν τύχη κακῆ! δὲν δυνήθη τὸ φρούριον νὰ ἐφοδιασθῇ πάλιν ἀπὸ κανὲν μέρος, νὰ χρησιμεύσῃ διὰ νὰ καταστραφῇ μετὰ τῆς φρουρᾶς ἀντὶ νὰ πέσῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἑλλάδος.]

Ἐκ Παλαμηδίου, τῆ 7 Σεπτεμβρ 1826. Θ. ΓΡΙΒΑΣ.

Ὅτε μετὰ ἡρωϊκοῦς ἀγῶνας ἔπεσε τὸ Μεσολόγγιον, ἡ δὲ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῇ, καθ' ἅπασαν τὴν Στερεάν καὶ τὴν Πελοπόννησον δὲν ἐξεπροσώπει τὴν ἰδέαν τῆς ἔθνικης ὑπάρξεως εἰμὴ εἰς μόνον βράχος, τὸ Παλαμηδίου. Φρούραρχος τοῦ Παλαμηδίου ἦν ὁ ἥρωας Θεόδωρος Γρίβας, ὅστις ὑπερφηάνως ἀπέρριψε τὰς δελεαστικὰς περὶ παραδόσεως τοῦ φρουρίου προτάσεις τοῦ Ἰβραὶμ προτιμήσας μετὰ τῆς φρουρᾶς του, τὸν θάνατον, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἀνωτέρων αὐτοῦ λόγων, ἀποσπασθέντων ἐκ μακρᾶς ἐκθέσεως αὐτοῦ. Τὸ πρωτότυπον τοῦ πολυτίμου τούτου ἐγγράφου ἐκοινοποιήθη ἡμῖν παρὰ τινος συνδρομητοῦ τῆς Ἑστίας, φέρει δὲ τίτλον: «Κατάλογος τῶν ἀναγκαίων τοῦ φρουρίου δι' ἕν ἔτος.» Σ. τ. Δ.

«Φοβερά τῶνόντι ὑπῆρξαν, γράφει ὁ κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος ἐν τῇ Ἱστορίᾳ του, τὰ τρία τελευταῖα ἔτη τῆς ἐπαναστάσεως. Μέχρι τοῦδε ἐγράψαμεν ἱστορίαν. Ἐφεξῆς ἡ ἐπανάστασις προσλαμβάνει τραγωδίαν σχῆμα. Ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1825 ὁ ἀγὼν ὑπῆρξε μὲν δυσανάλογος, ἀλλὰ κατὰ ξηρὰν οἱ πολέμιοι εἶχον τὸν αὐτὸν ὀπλισμὸν πρὸς τοὺς ἡμετέρους, τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦ πολέμου, καὶ ἐν συνόλῳ, δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀντιπαρατάξωσι δυνάμεις ὑπερβαλόντως ἀνωτέρας κατὰ τὸ πλῆθος· κατὰ θάλασσαν δὲ πελώριοι μὲν ἦσαν οἱ ὄγκοι τοῦ τουρκικοῦ στόλου, ἀλλὰ, καθὼς κυβερνώμενοι καὶ χειριζόμενοι, κατωρθώθη νὰ καταστρατηγῶνται καὶ ἐν μέρει νὰ

καταστρέφονται διὰ τῆς δεξιότητος καὶ τῆς τόλμης τῶν ἡμετέρων. Ἐντεῦθεν δὲν ἦτο ἀπίθανον νὰ ματαιωθῶσιν ἐπὶ τέλους τὰ τῶν Ὀσμανιδῶν ἐπιχειρήματα. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1825 μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1827 τὰ πράγματα μετέβαλον ὄψιν. Ἡ ἐπανάστασις ἐπολεμήθη ἔκτοτε ὑπὸ τακτικοῦ στρατοῦ καλῶς ὠργανωμένου καὶ κάλλιον ὀδηγούμενου. Ὁ τολμηρὸς, ὁ νοήμων, ὁ ἐπίμονος τοῦ στρατοῦ τούτου ἡγεμὼν ἐπερείδετο ἐπὶ τῶν θαψιλῶν τῆς Αἰγύπτου πόρων καὶ ἐπὶ στόλου, ὅστις, μὴ πτοούμενος ἤδη ἀπὸ τῶν πυρπολικῶν καὶ εἰς μηδὲν λογιζόμενος τὰς ζημίας ὅσας κατ' ἀρχὰς ἐξ αὐτῶν ἐπαθε, δὲν ἐπαυσε διατηρᾶν τὴν μεταξὺ Ἀλεξανδρείας καὶ Πελοποννήσου συγκοινωνίαν καὶ μεταβιβάζων ἐπικουρίας, χρήματα, ἐφόδια. Ὁ Ἰβραὶμ πασᾶς μὴ ἀκούμενος εἰς τὸ νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν ἐκ παρατάξεως ἀντίστασιν ἐν Πελοποννήσῳ, ἐβόηθησε τὸν Ῥεσίτ πασᾶν εἰς τὸ νὰ κυριεύσῃ τὸ Μεσολόγγιον. Αὐτὸς οὗτος ὁ Ῥεσίτ πασᾶς δὲν ἦτο ἄνθρωπος κοινός, οὐδὲ ὠμοιάζε τοὺς πασάδες ὅσους ὁ σουλτάν Μαχμούτ-της εἶχε πέμψει προηγουμένως κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ναὶ μὲν ἤρχε πάντοτε ἀτάκτων σιφῶν, ἀλλὰ ἤξευρε νὰ συντηρῇ, νὰ ἀναπληροῖ, νὰ προμηθεύῃ δι' ἀπάντων τῶν δεόντων τὰ στίφη ἐκεῖνα καὶ πρὸ πάντων ἤξευρε νὰ ὀδηγῇ αὐτὰ ἐπιτηδείως, νὰ μὴ πτοῦται ὑπὸ τῶν ἀτυχιῶν καὶ νὰ ἐπιμένῃ. Ἡ ἐπανάστασις, ἥτις ἐν τῇ ἠπειρωτικῇ Ἑλλάδι ἤρξατο τῷ 1821 ἀπὸ τῆς Χαλκιδικῆς καὶ τοῦ Σουλίου βαθμηδὸν περιστελλομένη κατήντησε νὰ περιορισθῇ τῷ 1827 ἐντὸς τῶν τειχῶν τοῦ Ναυπλίου καὶ τοῦ Ἀκρο-

κορίνθου, ἐντὸς τῶν βράχων τῆς Μάνης, τῆς Ἰνδίας καὶ τῶν Σπετσῶν.

Ἄλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῶν συμφορῶν τούτων καὶ τῶν δοκιμασιῶν αἰτινες ἐπέσκησαν κατὰ τὰ τρία ἐκεῖνα ἀπαίσια ἔτη, τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀνδείχθη τῇ ἀληθείᾳ ἀξιάγαστον. Δὲν ἀγαπῶ τὰς ὑπερβολὰς αἰτινες εἶναι τὸ ψιμύθειον τῆς ἱστορίας· ἐπὶ τοσοῦτον ὅμως χρόνον συζήσας διανοία τε καὶ καρδίᾳ μετὰ τοῦ ἀρχαίου, τοῦ μέσου καὶ τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ, εἰμπαρῶ, νομίζω, νὰ εἶπω ὅτι, λόγῳ καρτερίας καὶ ἀφοσιώσεως, οὐδέποτε ὑπῆρξε λαμπρότερος ἢ κατὰ τὴν ἀποφράδα ταύτην ἐποχὴν. Ὅχι, οὐδέποτε, οὐδ' ἐπὶ τῶν πολυμνήτων ἐκείνων χρόνων, καθ' οὓς ἐπῆλθε κατ' αὐτοῦ ἡ δυσκαρίθμητος τοῦ Ξέρξου στρατιά. Ὁ θάνατος τοῦ Λεωνίδου, ἡ ἐθελουσία τῶν Ἀθηναίων, ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία ὑπῆρξαν βεβαίως ἔργα μεγάλα· ἀλλὰ ἡ κρίσις ἐκεῖνη δὲν διήρκεσεν εἰμὴ μῆνας τρεῖς, ἐνῶ κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπανάστασιν ἡ κρίσις, ἡ ὀλεθρία κρίσις, παρετάθη ἐπὶ τρία ὅλα ἔτη. Τρία φρούρια παρεδόθησαν· τὸ Παλαιόκαστρον (τὸ παλαιὸν Ναυαρίνον), τὸ Νεόκαστρον, ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν. Ἀπὸ τῶν μέσων τῆς μακρᾶς ταύτης ἀγωνίας, τινὲς ὑπέκυψαν· ἀλλὰ πάντες μὲν ἐπὶ ἡμιόλιον ἔτος, οἱ δὲ πλείονες, οἱ ἀσυγκρίτῳ πλείονες, μέχρι τέλους ἐνεκαρτέρησαν. Γυναῖκες, παῖδες καὶ πρεσβύται κατέφευγον εἰς τὰ βουνά, εἰς τὰ σπήλαια, εἰς τὰ τενάγη, ἐπεινῶν, ἐδίψων, ἐῤῥίγουν, ἔθνησκον, ἐξηνδραποδίζοντο, ὑφίσταντο τὰς ὀδυνηροτέρας τῶν δοκιμασιῶν, ἀλλὰ δὲν ὑπετάσσοντο, δὲν παρεδίδοντο· καὶ διήγαγον τὸν βίον τοῦτον ἐπὶ τρία ὀλόκληρα ἔτη. Οἱ μαχηταὶ ἀπῆρχοντο ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἀπέλιπδες· ἀπέθνησκον, ἤχμαλωτεύοντο, ἐσώζοντο ὅπως ἠδύναντο, ἀλλὰ δὲν παρέδιδον τὰ ὅπλα.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνίγμια· ἴδι σελ. 289.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Ἄποψις τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου ἐν ἡμέρᾳ πολιτικῆς ὀμηγύρεως.

Ἦτο ἑβδόμη ὥρα τῆς πρωίας, ὅτε ὁ Φιλίας Φόγ, ἡ κ. Ἄουδὰ καὶ ὁ Πονηρίδης ἐπάτησαν τὸ ἀμερικανικὸν ἔδαφος, — ἂν δύναται τις νὰ ὀνομάσῃ οὕτω τὴν πλευστὴν προκυμαίαν ἐφ' ἧς ἀπέβησαν. Αἱ προκυμαῖαι αὗται, ἀναβαίνουσαι καὶ καταβαίνουσαι μετὰ τῆς πλημμύρας, εὐκολύνουσι τὴν φόρτωσιν καὶ τὴν ἐκφόρτωσιν τῶν πλοίων. Εἰς αὐτὰς πλαγιδοτεθῶνται παντὸς μεγέθους σκάφη, ἀτμοκίνητα πάσης ἐθνικότητος, καὶ αἱ πολυώροφοι ἐκεῖναι πλωταὶ οἰκίαι, αἱ διαπλεύουσαι τὸν Σακραμέντον καὶ τὰ παραποτάμιά του. Ἐπ' αὐτῶν δ' ἐπίσης στοιβάζονται τὰ προϊόντα ἐμπορίου ἐκτεινομένου μέχρι Μεξι-

κοῦ, Περουβίας, Χιλῆς, Βρασιλίας, Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ πασῶν τῶν νήσων τοῦ Εἰρηνικοῦ.

Ὁ Πονηρίδης, χαίρων μεγάλως, ὅτι ἔφθανε τέλος εἰς τὴν ἀμερικανικὴν γῆν, ἐνόμισε καλὸν νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπόβασίν του διὰ κινδυνώδους ἄλματος ἐκ τῶν μάλλον διακεκριμένων. Πασῶν ὅμως ἐπὶ τῆς προκυμαίας, ἧς τὸ ξύλινον ἔδαφος ἦτο σεσηπός, ὀλίγου δεῖν τὸ διεπέρα. Καταθορυβηθεὶς ἐκ τοῦ παραδόξου ἐκείνου τρόπου, καθ' ὃν ἐπάτει τὸν νέον κόσμον, ὁ χρηστός νέος ἔβαλε κραυγὴν, ἧτις ἔτρεψεν εἰς αἰφνίδιον πτῆσιν πλῆθος φαλακροκοράκων καὶ πελεκάνων, συνήθων κατοίκων τῶν κινήτων ἐκείνων προκυμαίων.

Ὁ κ. Φόγ, ἄμ' ἀποβάς, ἠρώτησε τὴν ὥραν καθ' ἣν ἀνεχώρει ἡ πρώτη διὰ Νέαν Ἰόρκην ἀμαξοστοιχία. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἀνεχώρει τὴν ἕκτην ὥραν τῆς ἑσπέρας, εἶχεν ὀλόκληρον ἡμέραν νὰ ἐξοδεύσῃ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Καλιφορνίας. Ἐμίσθωσε λοιπὸν ἀμαξάν, πρὸς τρία δολλάρια τὸν δρόμον, καὶ καθίσαντος τοῦ Πονηρίδου παρὰ τὸν ἀμαξήλατον, κατηυθύνθη μετὰ τῆς κ. Ἄουδὰ εἰς τὸ Διεθνὲς Ξενοδοχεῖον.

Ἐκ τῆς περιωπῆς αὐτοῦ ἐπεσκόπει ὁ Πονηρίδης τὴν μεγάλην ἀμερικανικὴν πόλιν: εὐρείας ὁδοῦς, οἰκίας χαμηλὰς καὶ εὐθυγράμμους, ἐκκλησίας καὶ τεμένη ῥυθμοῦ γοθτικοῦ ἀγγλοσαξωνικοῦ, νεώρια ἀπέραντα, ἀποθήκας ὁμοίας πρὸς ἀνάκτορα, τὰς μὲν ξυλίνας τὰς δὲ κεραμοκτίστους, καὶ διὰ τῶν ὁδῶν κινουμένας ἀμαξας πολυαριθμούς, λεωφορεῖα, ἀμάξια ἵπποσιδηροδρομικά, καὶ ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων οὐ μόνον Ἀμερικανούς καὶ Εὐρωπαίους, ἀλλὰ καὶ Σίνας καὶ Ἰνδούς, καὶ πάντα τέλος τὰ στοιχεῖα πληθυσμοῦ διακοσίων χιλιάδων.

Τὸ θέαμα ἐξέπληξε μεγάλως τὸν Πονηρίδην. Ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος ἦτο ἐτι δι' αὐτὸν ἡ πόλις τοῦ 1849, ἡ πόλις τῶν ληστῶν, τῶν ἐμπρηστῶν καὶ τῶν δολοφόνων, τῶν συρρέουσάντων πανταχόθεν εἰς κατὰκτησιν τῆς χρυσοῦχου ἀμμου· ἄπειρον πανδαμῶνιον, περιλαμβάνον πάντα ἐξώλη καὶ προώλη, ὅπου οἱ χαρτοπαῖκται διεκύβευον τὴν χρυσὴν των κόνιν κρατοῦντες πολύκροτον διὰ τῆς μιᾶς καὶ ἐγγχειρίδιον διὰ τῆς ἄλλης. Ἄλλ' ὁ «καλὸς καιρὸς» ἐκεῖνος εἶχε παρέλθει, καὶ ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος παρεῖχε νῦν τὸ θέαμα μεγάλης ἐμπορικῆς πόλεως. Ὁ ὕψηλός του δημαρχεῖο πύργος, ἐν ᾧ ἀγρυπνοῦσιν οἱ νυκτοφύλακες, ἐδέσποζε μεγάλου δικτύου ὁδῶν καὶ παρόδων, διατεμνομένων κατ' ὀρθὰς γωνίας, καὶ ἀποτελουσῶν πολλαχοῦ θαλερὰς πλατείας, καὶ ἀποτελεῖν δὲ περαιτέρω πόλεως σινικῆς, ἧτις ἐφαίνετο μετενεχθεῖσα ἐκ τοῦ οὐρανίου κράτους ἐντὸς κυτίδος παιγνίων. Οὐτε πλατύγυροι πῖλοι πλέον, οὔτε χιτῶνες ἐρυθροί, ὁποίους ἔφερον οἱ χρυσοθηραὶ, οὔτε Ἰνδοὶ πτιλοφόροι· ἀλλ' ὕψηλοί μεταξωτοὶ πῖλοι πανταχοῦ καὶ ἐπενδύται μέ-